ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА РОМЕ У ОПШТИНИ БАЧКА ПАЛАНКА

2026-2030. ГОДИНЕ







„НИЈЕ СТВАР У ТОМЕ ОДАКЛЕ ПОЛАЗИТЕ, ВЕЋ ДОКЛЕ СТЕ СПРЕМНИ ДА ИДЕТЕ"

ИМАНУЕЛ КАНТ

Бачка Паланка, 2026.година

САДРЖАЈ

УВОДНА РЕЧ ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ

ШТА ЈЕ ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА РОМА И РОМКИЊА?.....1

ОПШТИ ПОДАЦИ О РОМСКОЈ ЗАЈЕДНИЦИ.....2

1. Опште карактеристике ромске заједнице.....2
2. Роми и Ромкиње у Републици Србији.....2
3. Роми и Ромкиње у општини Бачка Паланка.....3
   - 3.1. Основни подаци о општини.....3
   - 3.2. Бројност ромске популације у општини.....3
   - 3.3. Кључни изазови ромске заједнице у општини Бачка Паланка.....4

ПРИОРИТЕТНЕ ОБЛАСТИ.....5

1. СТАНОВАЊЕ.....6

Анализа услова становања у ромским насељима.....6

- Подаци о Ромима у општини Бачка Паланка.....7
- Ромско насеље „Черга“ у Бачкој Паланци.....8
- Живот Рома у сеоској средини.....9
- SWOT анализа – област становања.....10
- Препоруке и закључци.....11
- Циљ и приоритети у области становања.....11

2. СОЦИЈАЛНА И ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА.....12

- Стање у области социјалне и здравствене заштите.....12
- SWOT анализа – социјална и здравствена заштита..... 14
- Препоруке и закључци 15
- Циљ и приоритети у области социјалне и здравствене заштите.....15

3. ОБРАЗОВАЊЕ.....16

- Образовање Рома у општини Бачка Паланка – стање и досадашњи резултати.....16
- Очување ромског језика, културе и традиције.....18
- SWOT анализа – област образовања.....19
- Препоруке и закључци.....20
- Циљ и приоритети у области образовања.....20

4. ДИСКРИМИНАЦИЈА И РОДНА РАВНОПРАВНОСТ.....21

- Стање у области спречавања дискриминације и унапређења родне равноправности....21
- SWOT анализа – област дискриминације и родне равноправности.....22
- Препоруке и закључци.....23
- Циљ и приоритети у области дискриминације и родне равноправности.....23

ОКВИР ЗА ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА, ВРЕДНОВАЊЕ УЧИНАКА И ИЗВЕШТАВАЊЕ

5. АКЦИОНИ ПЛАН.....25

УВОДНА РЕЧ ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ

Поштовани грађани општине Бачка Паланка,

Унапређење квалитета живота свих грађана, обезбеђивање једнаких могућности и стварање услова за равноправно учешће у друштву представљају важне задатке локалне самоуправе. Посебну пажњу потребно је посветити унапређењу положаја припадника ромске националне заједнице, како би им се омогућио бољи приступ образовању, социјалној заштити, адекватним условима становања и могућностима за активно укључивање у друштвени и економски живот.

Иако су остварени одређени помаци, и даље постоје изазови који захтевају систематичан, дугорочан и заједнички приступ. Због тога је важно да локална самоуправа, установе, институције, организације цивилног друштва и представници ромске националне заједнице удруженим снагама раде на препознавању потреба, отклањању препрека и стварању услова за достојанствен и квалитетнији живот свих грађана.

Локални акциони план за унапређење положаја Рома и Ромкиња у општини Бачка Паланка представља значајан корак ка остваривању ових циљева. Он је резултат заједничког рада и сарадње релевантних институција, организација и представника ромске националне заједнице, а његова сврха је да кроз јасно дефинисане мере, активности и очекиване резултате допринесе унапређењу положаја Рома и Ромкиња, пре свега у областима образовања, социјалне заштите, становања и другим важним областима друштвеног живота.

Овај документ није само план активности, већ и израз наше опредељености да изградимо заједницу засновану на солидарности, међусобном поштовању, једнаким могућностима и поштовању људских права. Његова успешна примена захтеваће континуирану сарадњу, одговорност свих учесника и праћење остварених резултата, како би планиране мере довеле до стварних и видљивих промена у животу грађана.

Захваљујем се свима који су својим знањем, искуством и ангажовањем допринели изради овог документа. Верујем да ћемо заједничким радом и доследном применом планираних активности допринети унапређењу положаја Рома и Ромкиња и стварању бољих услова за живот свих грађана општине Бачка Паланка.

С поштовањем,

Председник Општине Бачка Паланка
Бранислав Шушница

ШТА ЈЕ ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА РОМА И РОМКИЊА?

Локални акциони план (у даљем тексту: ЛАП) за унапређење положаја Рома и Ромкиња представља плански документ којим се утврђују приоритети, циљеви, мере и активности усмерене на побољшање положаја ромске националне мањине у локалној заједници. Њиме се дефинишу конкретне активности, носиоци њихове реализације, рокови, потребни ресурси, показатељи за праћење спровођења и очекивани резултати у периоду за који се План доноси. Израда и спровођење ЛАП-а заснивају се на сагледавању потреба ромске заједнице, анализи доступних података и утврђивању приоритета за деловање. Посебан значај има сарадња локалне самоуправе, надлежних институција и установа, организација цивилног друштва и представника ромске заједнице. Активно учешће Рома и Ромкиња у процесима планирања, спровођења и праћења активности важно је за препознавање стварних потреба и дефинисање одрживих решења.Правни и стратешки оквир за унапређење положаја Рома и Ромкиња у Републици Србији чине међународни документи о људским и мањинским правима, национални прописи и стратешка документа. Посебан значај има **Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период 2022–2030. године**[1], којом су утврђени правци деловања усмерени на смањење неједнакости, унапређење остваривања права и повећање социјалне укључености ромске заједнице.

ЛАП за унапређење положаја Рома и Ромкиња у општини Бачка Паланка заснива се на препознатим потребама ромске заједнице и усмерен је на унапређење квалитета живота, остваривање права и обезбеђивање једнаких могућности. Планом су утврђене четири приоритетне области: **становање, социјална заштита, образовање, као и спречавање дискриминације и унапређење родне равноправности**.

У области становања, активности су усмерене на побољшање квалитета и безбедности стамбених објеката и унапређење услова за достојанствено становање. У области социјалне заштите, акценат је на бољој информисаности о доступним правима и услугама и унапређењу приступа мерама социјалне подршке. У области образовања, активности су усмерене на унапређење приступа образовању, редовности похађања наставе и завршавања образовних нивоа. У области спречавања дискриминације и унапређења родне равноправности, нагласак је на заштити људских права, обезбеђивању равноправног третмана и побољшању положаја Ромкиња и девојчица, укључујући њихово равноправно учешће у друштвеном животу и процесима доношења одлука.

За потребе израде ЛАП-а користе се доступни статистички подаци, подаци и извештаји надлежних институција и установа, као и информације добијене кроз консултације са представницима локалне самоуправе, организација цивилног друштва и ромске заједнице. На основу расположивих информација утврђују се приоритети, планирају мере и активности и дефинишу показатељи за праћење њихове реализације. Циљ ЛАП-а је да обезбеди систематичан и координисан приступ унапређењу положаја Рома и

[1] Влада Републике Србије, Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период 2022–2030. године, „Службени гласник РС“, број 23/2022.

Ромкиња у општини Бачка Паланка, кроз јасно дефинисање циљева, активности и одговорности, као и праћење остварених резултата. Спровођењем планираних мера настоји се да се допринесе смањењу социјалне искључености, побољшању квалитета живота и стварању услова за равноправно учешће Рома и Ромкиња у свим областима живота локалне заједнице.

ОПШТИ ПОДАЦИ О РОМСКОЈ ЗАЈЕДНИЦИ

1. Опште карактеристике ромске заједнице

Роми и Ромкиње представљају националну мањину са богатом историјом, културом, језиком и традицијом. Према научним сазнањима, порекло ромског народа везује се за индијски потконтинент, одакле су се током историје различите ромске групе селиле у друге делове света. Ромски језик припада индоаријској грани индоевропске језичке породице, а одликује се бројним дијалектима и утицајима језика средина у којима Роми живе.

Ромски идентитет обухвата разноврсне културне обрасце, обичаје и традицију. За многе ромске заједнице значајну улогу имају породична солидарност, међугенерацијска повезаност, поштовање старијих и очување културног наслеђа. Традиција и обичаји разликују се међу ромским групама и породицама, у зависности од историјских, верских и локалних околности.

Ромска застава је један од најзначајнијих симбола ромског народа. Састоји се од плавог и зеленог поља, док се у средини налази црвени точак. Плава боја симболизује небо и слободу, зелена природу и земљу, а точак историјско кретање ромског народа и његово заједничко наслеђе.

Ромска химна је песма „Ђелем, ђелем", која представља важан симбол заједничког идентитета и историјског искуства Рома.

Међу значајним празницима у ромској традицији издвајају се Ђурђевдан, односно Ерделези, Василица и Бибија. Начин обележавања ових празника разликује се у зависности од породичне традиције, верске припадности и обичаја локалне заједнице.

Очување ромског језика, културе и традиције, уз поштовање различитости и равноправно учешће у друштву, представља важан део унапређења положаја ромске националне мањине.

2. Роми и Ромкиње у Републици Србији

Роми и Ромкиње представљају националну мањину која се и даље суочава са бројним изазовима у остваривању равноправног положаја у друштву. Иако постоји нормативни и стратешки оквир за заштиту њихових права, значајан број припадника ромске заједнице изложен је ризику од сиромаштва, социјалне искључености и дискриминације.

Најзначајнији изазови односе се на приступ образовању, запошљавању, здравственој и социјалној заштити, као и на обезбеђивање адекватних стамбених услова и комуналне инфраструктуре. Додатне препреке могу представљати недостатак личних докумената, недовољна информисаност о правима и доступним услугама и отежан приступ институцијама.

Проблеми у наведеним областима међусобно су повезани и могу допринети преношењу сиромаштва из генерације у генерацију. Због тога је неопходно спроводити координисане мере које ће допринети унапређењу образовања, повећању могућности за запошљавање, побољшању услова становања и доступности јавних услуга.

Према коначним резултатима Пописа становништва 2022. године, у Републици Србији као припадници ромске националности изјаснило се 131.936 лица. Унапређење њиховог положаја захтева сарадњу државних органа, локалних самоуправа, установа, организација цивилног друштва и представника ромске заједнице, уз поштовање принципа равноправности, недискриминације и једнаких могућности.

3. Роми и Ромкиње у општини Бачка Паланка

3.1. Основни подаци о општини

Општина Бачка Паланка налази се у Аутономној покрајини Војводини и припада Јужнобачком управном округу. Заузима површину од приближно 579 km² и обухвата 14 насељених места. Административни центар општине је град Бачка Паланка. Географски положај, саобраћајна повезаност и привредни потенцијали представљају значајне факторе развоја општине. Истовремено, као и друге локалне самоуправе, општина се суочава са демографским и социоекономским изазовима који захтевају планско и координисано деловање локалних институција.

Према резултатима Пописа становништва 2022. године, општина Бачка Паланка има 48.646 становника[2]. Подаци о броју становника и њиховој структури представљају важну основу за планирање локалних мера и активности усмерених на унапређење квалитета живота свих грађана.

3.2. Бројност ромске популације у општини

Према коначним резултатима Пописа становништва, домаћинстава и станова 2022. године, на територији општине Бачка Паланка живело је укупно 1.156 лица која су се изјаснила као припадници ромске националности[3].

[2] Републички завод за статистику, Попис становништва, домаћинстава и станова 2022. године. Званични резултати Пописа 2022.

[3] Републички завод за статистику, Попис становништва, домаћинстава и станова 2022. године — Књига 1: Национална припадност, Београд, 2023. Званични резултати Пописа 2022.

Од укупног броја, 294 лица живела су у градском подручју Бачке Паланке, док је 862 лица живело у осталим насељеним местима општине.

Према Попису становништва из 2011. године, евидентирано је 1.064 лица ромске националности[4]. Поређење пописних резултата показује повећање броја лица која су се изјаснила као припадници ромске националности, уз напомену да пописни подаци не морају у потпуности одражавати стварну бројност заједнице.

3.3. Кључни изазови ромске заједнице у општини Бачка Паланка

Положај Рома и Ромкиња у општини Бачка Паланка сагледава се кроз четири приоритетне области: становање, социјалну заштиту, образовање, као и спречавање дискриминације и унапређење родне равноправности. У овим областима препознају се различите потребе и изазови који захтевају координисано деловање локалне самоуправе, надлежних институција, установа и организација цивилног друштва, уз активно учешће припадника ромске заједнице.

Становање. Један од значајних изазова односи се на унапређење квалитета и безбедности стамбених објеката, побољшање приступа комуналној инфраструктури и обезбеђивање одговарајућих услова за достојанствено и сигурно становање ромских породица.

Социјална заштита. Изазови у овој области обухватају информисаност о доступним правима и услугама, приступ мерама подршке и потребу за додатном подршком породицама које су изложене ризику од сиромаштва и социјалне искључености.

Образовање. Посебну пажњу потребно је посветити укључивању деце у предшколско васпитање и образовање, редовном похађању наставе, завршавању основног и средњег образовања и спречавању осипања из образовног система. Важан изазов представља и обезбеђивање једнаких могућности за стицање знања, развој компетенција и наставак школовања.

Спречавање дискриминације и унапређење родне равноправности. Изазови у овој области односе се на спречавање и сузбијање дискриминације, јачање свести о правима припадника ромске националне мањине и обезбеђивање равноправног приступа услугама и могућностима у локалној заједници. Посебну пажњу потребно је посветити унапређењу положаја Ромкиња и девојчица, њиховом равноправном приступу образовању и информацијама, учешћу у друштвеном животу и доношењу одлука, као и оснаживању за остваривање права и равноправно учешће у свим областима живота.

---

[4] Републички завод за статистику, Попис становништва, домаћинстава и станова 2011. године. Званични резултати Пописа 2011. године, подаци о становништву према националној припадности за општину Бачка Паланка.

Сагледавање изазова у наведене четири приоритетне области представља основу за утврђивање приоритета и планирање конкретних мера и активности, са циљем смањења социјалне искључености, унапређења квалитета живота ромских породица и обезбеђивања једнаких могућности за све грађане и грађанке општине Бачка Паланка.

ПРИОРИТЕТНЕ ОБЛАСТИ

Приликом утврђивања приоритетних области овог Акционог плана поштован је стратешки оквир Републике Србије, пре свега **Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период 2022–2030. године** („Службени гласник РС", број 23/22)[5], којом су дефинисани правци деловања усмерени на унапређење положаја Рома и Ромкиња, остваривање људских и мањинских права, сузбијање дискриминације и унапређење социјалне укључености.

Полазећи од циљева националне Стратегије и потреба ромске заједнице у општини Бачка Паланка, овим Акционим планом утврђене су четири приоритетне области: **становање, социјална заштита, образовање, као и спречавање дискриминације и унапређење родне равноправности**. Оне представљају основу за планирање мера и активности усмерених на побољшање услова живота, равноправан приступ правима и услугама и већу укљученост Рома и Ромкиња у локалну заједницу.

У складу са утврђеним приоритетним областима, дефинисани су следећи основни циљеви Акционог плана:

ЦИЉ 1: Унапређење услова становања ромског становништва у општини Бачка Паланка

ЦИЉ 2: Унапређење социјалне, здравствене заштите и социјалне укључености ромског становништва у општини Бачка Паланка

ЦИЉ 3: Унапређење образовања ромског становништва у општини Бачка Паланка

ЦИЉ 4: Спречавање дискриминације и унапређење родне равноправности Рома и Ромкиња у општини Бачка Паланка

[5] Влада Републике Србије, Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период 2022–2030. године, „Службени гласник РС", број 23/2022.

1. СТАНОВАЊЕ

Анализа услова становања у ромским насељима



Услови становања представљају један од значајних аспеката социјалне укључености ромске популације. Иако су у претходном периоду реализоване бројне мере и пројекти усмерени на унапређење стамбених услова, у делу ромских насеља и даље су присутни проблеми који се односе на инфраструктурну опремљеност, квалитет и безбедност стамбених објеката, регулисање имовинско-правних односа и приступ основним комуналним услугама. Према доступним подацима Републичког завода за статистику, који спроводи и посебна истраживања о положају становништва у ромским насељима, стамбени услови у овим насељима и даље показују значајне разлике у односу на општу популацију. Најновији свеобухватни подаци из Истраживања вишеструких показатеља (MICS) за ромска насеља односе се на 2019. годину, а Републички завод за статистику их и даље користи као релевантну базу података за праћење показатеља положаја ромске популације.

На територији општине Бачка Паланка услови живота у појединим ромским насељима захтевају даљу пажњу и континуирано унапређивање. Проблеми су посебно изражени у деловима насеља у Бачкој Паланци и Товаришеву, где су присутни различити облици неадекватне инфраструктурне опремљености и неповољни услови становања.

Проблеми се пре свега односе на недостатак или недовољну опремљеност саобраћајном и комуналном инфраструктуром, одвођењем отпадних вода, водоснабдевањем и организованим одлагањем комуналног отпада. У појединим објектима санитарни услови нису на задовољавајућем нивоу, док су стамбене јединице често мале површине и неодговарајуће унутрашње организације за број чланова домаћинства који у њима живи.

Посебан проблем представља стање електроенергетских инсталација. У појединим случајевима прикључци нису регулисани на одговарајући начин, што може представљати безбедносни ризик за становнике. Такође, неповољни услови приступа појединим деловима насеља отежавају организовано прикупљање и одвожење комуналног отпада.

Стамбени фонд у деловима ромских насеља карактерише различит квалитет објеката. Поред објеката изграђених од традиционалних материјала, присутни су и стари, дотрајали и импровизовани објекти, као и објекти који су временом дограђивани без одговарајућег планирања. Такви објекти често не обезбеђују одговарајући ниво топлотне, хидро и конструктивне заштите, што додатно утиче на квалитет живота домаћинстава.

Значајан сегмент проблема представљају и имовинско-правни односи. Део стамбених објеката и земљишта није у потпуности регулисан у погледу права својине и уписа у катастар непокретности. Постојање нерешених имовинско-правних односа отежава могућност легализације, реконструкције и унапређења објеката, као и приступ појединим програмима стамбене подршке.

На територији Општине Бачка Паланка реализују се мере усмерене на унапређење енергетске ефикасности стамбених објеката, укључујући и мере намењене социјално осетљивим категоријама становништва. Поред тога, кроз програм „Куће на селу", који спроводи Министарство за бригу о селу, значајан број ромских породица остварио је могућност решавања стамбеног питања и обезбеђивања адекватнијих услова за живот.

Узроци неповољних стамбених услова не могу се посматрати изоловано од ширег социјално-економског положаја ромске популације. На услове становања утичу низак ниво прихода, ограничене могућности запошљавања, образовне и социјалне баријере, као и отежан приступ појединим услугама и институцијама. Због тога је за одрживо решавање проблема неопходан интегрисан приступ који, поред унапређења стамбеног фонда, подразумева и уређење инфраструктуре, регулисање имовинско-правних односа, побољшање приступа комуналним услугама и подршку економском и социјалном оснаживању домаћинстава.

Приликом планирања мера неопходно је узети у обзир да се ромска насеља међусобно разликују по величини, броју становника, степену инфраструктурне опремљености, просторном положају, степену урбанистичке уређености и имовинско-правном статусу. Због тога је потребно мере прилагођавати конкретним потребама сваког насеља и домаћинстава, уз континуирано праћење стања и ефеката реализованих активности.

Подаци о Ромима у Општини Бачка Паланка

Према резултатима Пописа становништва, домаћинстава и станова 2022. године, на територији Општине Бачка Паланка живи укупно 48.265 становника, од којих се 1.156 лица изјаснило као припадници ромске националне мањине. Ромско становништво чини око 2,4% укупног броја становника општине[6].

Према Попису из 2011. године, на територији Општине Бачка Паланка било је евидентирано 1.064 лица ромске националности[7]. У односу на 2011. годину, број лица која су се на Попису 2022. године изјаснила као Роми већи је за 92 лица. Приликом тумачења ових података треба имати у виду да се подаци о националној припадности заснивају на слободном изјашњавању становништва и да број лица која су се изјаснила

[6] Републички завод за статистику, Попис становништва, домаћинстава и станова 2022. године — Књига 1: Национална припадност, Београд, 2023. Званични резултати Пописа 2022.

[7] Републички завод за статистику, Попис становништва, домаћинстава и станова 2011. године. Званични резултати Пописа 2011. године, подаци о становништву према националној припадности за општину Бачка Паланка.

као Роми не представља нужно укупан број лица ромског порекла која живе на територији општине.

Ромско становништво живи како на подручју саме Бачке Паланке, тако и у већем броју насељених места на територији општине. Посебно је изражено присуство ромског становништва у Товаришеву, Обровцу, Пивницама, Силбашу и Парагама, док ромске породице живе и у другим насељеним местима општине.

Услови живота и становања ромских домаћинстава нису уједначени. Постоје домаћинства која живе у условним стамбеним објектима и имају приступ основној инфраструктури, али је и даље присутан број домаћинстава која се суочавају са проблемима дотрајалости стамбених објеката, неодговарајућих санитарних услова, недовољне комуналне опремљености, нерешених имовинско-правних односа и ограничених могућности за улагање у одржавање и унапређење стамбеног простора.

Посебну пажњу потребно је посветити деловима насеља у којима је већа концентрација ромских домаћинстава. У том смислу, значајно место имају ромско насеље „Черга" у Бачкој Паланци, као и поједини делови Товаришева и других насељених места у којима су услови становања неповољнији.

Ромско насеље „Черга" у Бачкој Паланци

Ромско насеље „Черга" представља простор у Бачкој Паланци у којем је потребно наставити са активностима усмереним на унапређење услова становања и комуналне и саобраћајне опремљености. За разлику од ранијег периода, простор „Черге" је обухваћен Планом детаљне регулације ромског насеља „Черга" и улице Кордунашка у Бачкој Паланци, који је донет 2017. године и објављен у „Службеном листу Општине Бачка Паланка", број 16/2017. Планом је обухваћено 2,43 ha простора.

Доношењем овог планског документа створен је основ за планско уређење простора, дефинисање површина јавне намене и саобраћајних коридора, као и за постепено унапређење инфраструктурних услова. Планска документација предвиђа приступне улице првог и другог реда, као и пешачке стазе, што представља основу за даље уређење саобраћајне мреже у обухвату плана.

Имајући у виду да је план донет, наредни корак представља његова постепена реализација, односно стварање услова за уређење јавних површина, саобраћајне и комуналне инфраструктуре и побољшање услова становања. Приоритет треба да буде усмерен на активности које се могу реализовати у складу са расположивим средствима и утврђеним планским решењима.

Приликом будућих интервенција потребно је посебно водити рачуна о регулисању имовинско-правних односа, могућностима легализације и уписа објеката, као и о обезбеђивању услова за безбедно становање.

Живот Рома у сеоској средини

Значајан део ромског становништва Општине Бачка Паланка живи у сеоским насељима, нарочито у Товаришеву, Обровцу, Пивницама, Силбашу и Парагама, али и у другим насељеним местима општине. У појединим деловима сеоских насеља услови становања ромских домаћинстава и даље захтевају унапређење. Проблеми се пре свега односе на квалитет и одржавање стамбених објеката, санитарне услове, приступ и прикључење на комуналну инфраструктуру, као и на могућности домаћинстава да сопственим средствима финансирају неопходне поправке и реконструкцију.

Посебан изазов представљају старији стамбени објекти, укључујући куће изграђене од набоја, черпића и других традиционалних материјала, код којих је у појединим случајевима потребна санација крова, фасаде, прозора, врата, подова и санитарних просторија.

Када је реч о комуналној инфраструктури, потребно је наставити са унапређењем приступа водоснабдевању, канализационој мрежи, електроенергетској инфраструктури и организованом прикупљању комуналног отпада. При томе је важно сагледати стварне потребе конкретних делова насеља и домаћинстава, јер степен инфраструктурне опремљености није исти на целој територији општине.

Економски положај ромских домаћинстава такође није уједначен. Део становништва приходе остварује кроз повремене и сезонске послове, сакупљање и откуп секундарних сировина, као и кроз различите облике социјалне подршке. Због различитих животних и економских околности, ове облике прихода не треба посматрати као карактеристику целокупне ромске популације.

Унапређење положаја Рома у сеоским срединама захтева повезивање мера у области становања и инфраструктуре са мерама у области образовања, запошљавања, социјалне заштите и економског оснаживања. Посебну пажњу потребно је посветити подршци деци и младима у образовању, повећању доступности програма запошљавања и стручног оспособљавања, као и подршци домаћинствима која живе у најнеповољнијим условима.

У наредном периоду потребно је наставити са систематским праћењем услова живота ромских домаћинстава на територији општине и приоритете утврђивати на основу стварних потреба на терену. Посебно је важно да се инфраструктурне мере планирају у складу са постојећом планском документацијом, а да се код „Черге" настави са реализацијом планских решења из донетог Плана детаљне регулације.

Циљ локалне самоуправе треба да буде постепено унапређење услова становања и инфраструктурне опремљености, уз истовремено стварање услова за бољи приступ образовању, запошљавању и другим јавним услугама, како би се обезбедило дугорочно побољшање квалитета живота и већи степен социјалне укључености ромске заједнице.

АНАЛИЗА СТАЊА У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ - КАКО ПОБОЉШАТИ УСЛОВЕ СТАНОВАЊА РОМСКОГ СТАНОВНИШТВА

SWOT анализа – област становања

СНАГЕ (S)	СЛАБОСТИ (W)
➢ Постојање локалне самоуправе која препознаје унапређење услова становања Рома као значајну област социјалне укључености. ➢ Постојање планске документације за ромско насеље „Черга" у Бачкој Паланци[8]. ➢ Постојање основне инфраструктуре у већем делу насељених места општине. ➢ Остварени резултати у решавању стамбеног питања ромских породица кроз програм „Куће на селу" Министарства за бригу о селу. ➢ Постојање организованих комуналних услуга у већем делу општине. ➢ Могућност коришћења националних, покрајинских и европских програма за унапређење становања и инфраструктуре.	➢ Неповољни услови становања дела ромских домаћинстава. ➢ Дотрајали и неусловни стамбени објекти код дела домаћинстава. ➢ Недовољна инфраструктурна опремљеност појединих делова ромских насеља. ➢ Нерешени или неуређени имовинско-правни односи код дела стамбених објеката и парцела. ➢ Недовољна финансијска средства домаћинстава за санацију, реконструкцију и одржавање стамбених објеката. ➢ Неадекватни санитарни услови у делу стамбених објеката. ➢ Код дела домаћинстава присутни проблеми са електроенергетским прикључцима и измирењем трошкова електричне енергије.
ШАНСЕ (O)	ПРЕТЊЕ (T)

[8] Одлука о доношењу Плана детаљне регулације ромског насеља „Черга" и улице Кордунашка у Бачкој Паланци, „Службени лист Општине Бачка Паланка", број 16/2017.

➢ Коришћење државних, покрајинских и ЕУ фондова за унапређење становања и инфраструктуре. ➢ Реализација планских решења за ромско насеље „Черга". ➢ Програми енергетске санације и енергетске ефикасности који могу смањити трошкове становања. ➢ Могућност решавања имовинско-правних питања и уписа објеката у катастар. ➢ Могућност унапређења комуналне инфраструктуре кроз капиталне инвестиције локалне самоуправе. ➢ Сарадња са ромским организацијама и локалним институцијама у идентификовању потреба домаћинстава.	➢ Сиромаштво и низак ниво прихода могу ограничити могућност домаћинстава да самостално улажу у своје домове. ➢ Даље пропадање стамбених објеката уколико се санација и реконструкција не спроводе благовремено. ➢ Ризик од продубљивања социјалне искључености уколико се стамбени проблеми не решавају паралелно са проблемима образовања и запошљавања. ➢ Демографско смањење и исељавање могу додатно ослабити економски потенцијал појединих насеља. ➢ Недостатак средстава за реализацију свих потребних инфраструктурних пројеката.

Препоруке и закључци:

Анализа показује да Општина Бачка Паланка има одређене предуслове за унапређење становања ромске популације, пре свега кроз постојање локалних институционалних капацитета, планске документације за ромско насеље „Черга", развијене основне комуналне системе на већем делу територије и могућност коришћења националних, покрајинских и европских извора финансирања.

Истовремено, кључне слабости односе се на лоше стање дела стамбеног фонда, недовољну инфраструктурну опремљеност појединих локација, нерешене имовинско-правне односе и ограничене финансијске могућности домаћинстава.

Као најзначајније шансе издвајају се коришћење доступних фондова и програма, реализација планских решења за „Чергу", решавање имовинско-правних питања и повезивање стамбене подршке са мерама у области запошљавања, образовања и социјалне заштите.

Као значајне претње препознају се сиромаштво, даље пропадање стамбених објеката, недостатак средстава за капиталне инвестиције и могућност да нерешени имовинско-правни односи успоре реализацију стамбених и инфраструктурних мера.

ЦИЉ: Унапређење услова становања ромског становништва у општини Бачка Паланка

- Унапређење стамбених објеката,
- Комунално и инфраструктурно уређење,
- Решавање имовинско-правних питања,

- Повезивање стамбене подршке са економским и социјалним оснаживањем домаћинстава.

2. СОЦИЈАЛНА И ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Стање у области социјалне и здравствене заштите

Према расположивим подацима, у Општини Бачка Паланка је током 2025. године евидентирано укупно 142 корисника социјалне помоћи ромске националности, што указује на присутан степен материјалне и социјалне угрожености дела ромске популације и потребу за континуираном подршком система социјалне заштите. У истом периоду евидентирано је и 20 добровољних давалаца крви ромске националности, што представља показатељ учешћа припадника ромске заједнице у активностима од значаја за ширу локалну заједницу.

Према расположивим подацима, 100% Рома има приступ дому здравља, што указује на формалну доступност примарне здравствене заштите. Међутим, обухват вакцинацијом је веома низак и износи свега 5%, што указује на потребу за интензивнијим превентивним радом, здравственим информисањем и подизањем свести о значају имунизације и превентивне здравствене заштите.

Значајан проблем представља и недостатак систематизованих података о здравственом стању и обухвату здравственим услугама припадника ромске националне мањине. Дом здравља не располаже подацима о броју припадника ромске националности који не поседују здравствену књижицу, броју Ромкиња обухваћених гинеколошким прегледима, као ни о броју ромске деце обухваћене систематским прегледима.

Такође, не постоје расположиви подаци о проценту деце узраста 24–35 месеци која су примила све препоручене вакцине из националног календара имунизације до одговарајућег узраста, како за ромску популацију, тако ни за већинско становништво.

Недостатак ових података отежава праћење здравствених показатеља и планирање циљаних мера у области здравствене заштите.

Посебно се препознаје потреба за ангажовањем здравствене медијаторке на територији Општине Бачка Паланка. Њено ангажовање би могло значајно да допринесе успостављању боље комуникације између здравствених установа и ромске заједнице, унапређењу прикупљања података и повећању обухвата ромског становништва здравственим услугама.

Здравствена медијаторка би, кроз непосредан рад са породицама и сарадњу са здравственим установама, могла да допринесе повећању броја Ромкиња обухваћених гинеколошким прегледима, трудница обухваћених прегледима, ромских мајки и деце обухваћених патронажним посетама, ромске деце обухваћене систематским прегледима и имунизацијом, као и броја корисника развојног саветовалишта и других доступних здравствених услуга.

Кључни изазови у области социјалне и здравствене заштите су:

- материјална и социјална угроженост дела ромске популације;
- потреба за већом информисаношћу о правима и услугама из области социјалне и здравствене заштите;
- низак обухват ромске деце вакцинацијом;
- недовољан обухват превентивним здравственим услугама;
- недостатак систематизованих података о здравственом стању и коришћењу здравствених услуга од стране ромске популације;
- потреба за успостављањем услуге здравствене медијаторке;
- потреба за јачањем сарадње између здравствених и социјалних установа, локалне самоуправе и ромске заједнице.

Табела: Број лица ромске националности која се налазе на евиденцији НСЗ

	2023.		**2024.**		**2025.**	
	Укупно	**Жена**	**Укупно**	**Жена**	**Укупно**	**Жена**
Особе са инвалидитетом	3	1	2	1	3	1
Корисници новчане накнаде	2	2	0	0	1	1
Самохрани родитељи	23	21	23	19	26	25
Оба незапослена родитеља	25	11	33	19	30	13
Интерно расељена лица	0	0	0	0	0	0
Избегла лица	0	0	0	0	0	0
Корисници новчане социјалне помоћи	113	76	156	102	142	91
Деца у хранитељским	0	0	0	0	0	0

	2023.		2024.		2025.	
	Укупно	**Жена**	**Укупно**	**Жена**	**Укупно**	**Жена**
породицама						
Повратници из иностранства по споразуму о реадмисији	0	0	2	1	1	1
Повратници из затвора	0	0	0	0	0	0
Жртве трговине људима	0	0	0	0	0	0
Жртве породичног насиља	0	0	0	0	0	0
Технолошки вишкови	2	2	1	1	1	1

АНАЛИЗА СТАЊА У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ - КАКО ПОБОЉШАТИ СОЦИЈАЛНУ И ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ РОМСКОГ СТАНОВНИШТВА

SWOT анализа – социјална заштита	
СНАГЕ (S)	СЛАБОСТИ (W)

➢ Постојање система социјалне и здравствене заштите доступног ромској популацији. ➢ Обезбеђен приступ дому здравља за ромску популацију – према расположивим подацима 100%. ➢ Постојање основне инфраструктуре у већем делу насељених места општине. ➢ Постојање институционалне подршке кроз систем социјалне заштите. ➢ Постојање потенцијала за сарадњу локалне самоуправе, Центра за социјални рад, Дома здравља и других институција. ➢ Учешће припадника ромске заједнице у активностима од значаја за заједницу, што потврђује податак о 20 добровољних давалаца крви. ➢ Постојање здравствених услуга које могу бити доступне ромској популацији.	➢ Велики број припадника ромске популације који користе материјалну подршку система социјалне заштите – 142 корисника у 2025. години. ➢ Веома низак обухват вакцинацијом – свега 5%. ➢ Недостатак систематизованих података о здравственим показатељима ромске популације. ➢ Недостатак података о броју Рома без здравствене књижице. ➢ Недостатак података о обухвату Ромкиња гинеколошким прегледима. ➢ Недостатак података о обухвату ромске деце систематским прегледима и превентивним услугама. ➢ Недовољна информисаност дела ромске популације о значају превентивне здравствене заштите. ➢ На територији општине није обезбеђено ангажовање здравствене медијаторке.
ШАНСЕ (О)	ПРЕТЊЕ (Т)
➢ Ангажовање најмање једне здравствене медијаторке на територији општине. ➢ Унапређење сарадње између Дома здравља, Центра за социјални рад, локалне самоуправе и ромске заједнице. ➢ Спровођење циљаних здравствено-едукативних активности у ромским насељима. ➢ Повећање обухвата Ромкиња гинеколошким прегледима и трудница пренаталном здравственом заштитом. ➢ Повећање обухвата ромске деце систематским прегледима, вакцинацијом и услугама развојног саветовалишта. ➢ Коришћење доступних националних и покрајинских програма и пројеката за унапређење положаја Рома.	➢ Сиромаштво и незапосленост могу додатно отежати приступ здравственим и социјалним услугама. ➢ Низак обухват имунизацијом може повећати ризик од појаве болести које се могу спречити вакцинацијом. ➢ Недовољна информисаност и неповерење према институцијама могу утицати на коришћење превентивних услуга. ➢ Континуирана материјална угроженост може повећати зависност од система социјалне заштите. ➢ Недостатак прецизних података отежава правилно планирање и праћење ефеката мера. ➢ Ограничени локални финансијски и кадровски капацитети могу успорити реализацију планираних мера.

Препоруке и закључци

SWOT анализа показује да основни потенцијал представља постојање доступног система социјалне и здравствене заштите, али да постоји потреба за његовим бољим прилагођавањем потребама ромске заједнице. Као посебно значајни приоритети издвајају се повећање обухвата вакцинацијом и превентивним здравственим услугама, унапређење прикупљања и праћења података, као и ангажовање здравствене медијаторке.

Унапређењем сарадње између локалне самоуправе, Центра за социјални рад, Дома здравља и ромске заједнице могуће је повећати доступност и коришћење социјалних и здравствених услуга, посебно за најугроженије категорије становништва.

ЦИЉ: Унапређење социјалне, здравствене заштите и социјалне укључености ромског становништва у општини Бачка Паланка

- Унапређење доступности права и услуга социјалне заштите ромском становништву, са посебним фокусом на социјално угрожене породице,
- Унапређење доступности превентивне здравствене заштите ромској популацији, нарочито деци, женама и трудницама,
- Јачање сарадње институција и унапређење информисаности ромске заједнице о доступним правима и услугама.

3. ОБРАЗОВАЊЕ

Образовање представља један од основних предуслова за остваривање једнаких могућности, социјалну укљученост и равноправно учешће у друштву. За припаднике ромске националне заједнице образовање има посебан значај, јер доприноси стицању знања и компетенција, повећању могућности за запошљавање, економској самосталности, смањењу сиромаштва и унапређењу квалитета живота.

Унапређење образовног положаја Рома подразумева стварање услова за доступно, квалитетно и инклузивно образовање, од предшколског васпитања и образовања, преко основног и средњег образовања, до високог образовања и образовања одраслих. Посебно је важно обезбедити континуирану подршку деци и младима током школовања, спречавати рано напуштање образовања и подстицати наставак школовања на вишим нивоима образовања.

На образовне могућности ромске деце и младих утичу различити фактори, међу којима су материјалне и социјалне околности, доступност информација, подршка породице, редовност похађања наставе и могућност добијања додатне образовне и педагошке подршке. Због тога је неопходан координисан приступ који повезује породицу, образовне установе, локалну самоуправу, установе социјалне заштите, организације цивилног друштва и представнике ромске заједнице.

Циљ овог Локалног акционог плана (у даљем тексту: ЛАП) јесте да се, на основу препознатих потреба и расположивих података, дефинишу приоритети, мере и активности за унапређење доступности и квалитета образовања Рома на територији Општине Бачка Паланка у периоду од 2026. до 2030. године.

ЛАП се заснива на резултатима досадашњег рада, потреби за наставком успешних активности и унапређењем постојећих механизама подршке. Посебна пажња посвећује се једнаким могућностима за образовање, спречавању дискриминације, подршци ученицима и студентима, укључивању родитеља и јачању сарадње свих релевантних актера.

Истовремено, образовање има важну улогу у очувању и неговању језика, културе, историје и традиције ромске националне заједнице. Омогућавање учења ромског језика са елементима националне културе и подстицање учешћа деце и младих у културним и образовним активностима доприносе очувању идентитета и развоју друштва заснованог на уважавању различитости.

Основно полазиште овог плана јесте да свако ромско дете и млада особа треба да имају могућност да се укључе у образовни систем, редовно похађају наставу, остварују своје потенцијале и наставе школовање у складу са својим способностима и интересовањима.

<u>Образовање Рома у Општини Бачка Паланка – стање и досадашњи резултати</u>

На територији Општине Бачка Паланка функционише 11 основних школа, три средње школе и једна школа основног музичког образовања.

Према подацима за школску 2026/2027. годину, број ученика ромске националности у основним и средњим школама на територији општине приказан је у следећој табели.

Назив школе и место	**Број ученика Рома**
ОШ „Вук Караџић", Бачка Паланка	36
ОШ „Свети Сава", Бачка Паланка	23
ОШ „Десанка Максимовић", Бачка Паланка	Нема ученика
ОШ „Херој Пинки", Бачка Паланка	10
ОШ „Алекса Шантић", Гајдобра	12
ОШ „Браћа Новаков", Силбаш	47
ОШ „15. октобар", Пивнице	21
ОШ „Здравко Челар", Челарево	3
ОШ „Бранко Ћопић", Младеново	5
ОШ „Жарко Зрењанин", Обровац	28
ОШ „Милета Протић", Товаришево	72
ССШ „Др Радивој Увалић", Бачка Паланка	24
Средња техничка школа „9. мај", Бачка Паланка	17
Гимназија „20. октобар", Бачка Паланка	Нема ученика
УКУПНО	**298**

Приказани подаци указују на присуство ромских ученика у великом броју основних школа на територији општине, као и на њихову заступљеност у средњем образовању. Ови подаци представљају важну полазну основу за планирање активности, праћење обухвата образовањем и процену потреба за додатном подршком.

Међутим, број ученика уписаних у школе није довољан показатељ успешности образовања. Неопходно је пратити и редовност похађања наставе, напредовање ученика, завршавање образовних нивоа, прелазак из основног у средње образовање и могућности наставка школовања.

Због тога је потребно наставити и унапредити сарадњу образовних установа, родитеља, локалне самоуправе и представника ромске заједнице, како би се благовремено препознале потребе деце и младих и обезбедила одговарајућа подршка. Посебну пажњу треба посветити ученицима који су изложени ризику од нередовног похађања наставе или напуштања школовања, као и породицама које се суочавају са материјалним и другим препрекама.

Полазећи од досадашњих резултата, Општина Бачка Паланка треба да настави са развојем мера које доприносе повећању обухвата образовањем, унапређењу образовних постигнућа и стварању услова за успешно школовање ромске деце и младих.

Очување ромског језика, културе и традиције

Општина Бачка Паланка препознаје значај очувања, неговања и унапређивања језика, културе и традиције ромске националне заједнице. Посебно место у досадашњем раду заузима увођење наставе ромског језика у образовни систем, чиме је створена основа за његово систематско учење и преношење на млађе генерације.

Настава ромског језика најпре је организована у основним школама у Товаришеву и Обровцу, захваљујући иницијативи предавача Шеће Коломпар и Александре Николић и сарадњи са локалном самоуправом. У почетном периоду настава се реализовала као факултативна активност, док се данас спроводи у оквиру изборног предмета „Ромски језик са елементима националне културе".

Посебан значај има школска 1997/1998. година, када је, према доступним локалним подацима, ромолог Трифун Димић одржао први час ромског језика у Основној школи „Милета Протић" у Товаришеву. Реализација наставе у овој школи представља важан део локалног искуства у области очувања ромског језика и културног наслеђа.

Настава предмета „Ромски језик са елементима националне културе" реализује се и у Основној школи „Браћа Новаков" у Силбашу.

Значај овог предмета огледа се у развијању језичких компетенција ученика, упознавању сопственог културног наслеђа и јачању свести о значају очувања језика, историје и традиције. Учешће ученика у културним, образовним и другим манифестацијама додатно доприноси представљању ромске културе и неговању међусобног уважавања.

У наредном периоду потребно је наставити подршку постојећим облицима наставе ромског језика са елементима националне културе и разматрати могућности њеног проширивања у другим школама, у складу са исказаним интересовањем ученика и родитеља, прописаним условима и расположивим кадровским и организационим капацитетима.

Очување ромског језика, културе и традиције представља важан део образовне инклузије. Оно доприноси јачању идентитета, међугенерацијском преношењу културног наслеђа и развоју локалне заједнице која уважава различитости.

АНАЛИЗА СТАЊА У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ - КАКО ПОБОЉШАТИ УСЛОВЕ ОБРАЗОВАЊА РОМСКОГ СТАНОВНИШТВА

SWOT анализа – област образовања

СНАГЕ (S)	СЛАБОСТИ (W)
➢ Постојећи школски програми и обучени наставници — део наставника већ примењује индивидуализоване приступе и методе инклузивне наставе. ➢ Ромски педагошки асистенти — кључни у посредовању између школе и породице, посебно у случајевима језичких и социјалних баријера. ➢ Искуство локалних школа у раду са различитим групама — Бачка Паланка има традицију мултикултуралности, што олакшава инклузивне праксе. ➢ Присуство цивилних иницијатива и НВО у Војводини — организације које се баве раном едукацијом и инклузијом доприносе бољој подршци деци и родитељима.	➢ Језичка баријера — многа деца код куће говоре ромски, па теже савладавају наставу на српском језику. ➢ Нередовно похађање школе и рано напуштање образовања — последица сиромаштва, раних бракова и традиционалних очекивања. ➢ Слаба економска подршка породицама — недостатак уџбеника, прибора и услова за учење утиче на мотивацију и успех. ➢ Недовољна укљученост родитеља — због неписмености, неповерења у институције или негативних искустава из прошлости. ➢ Нестабилан статус ромских асистената — уговори на одређено, недовољна примања и недостатак системске подршке.
ШАНСЕ (O)	**ПРЕТЊЕ (T)**
➢ Државни и ЕУ програми за инклузију Рома — финансирање уџбеника, превоза, асистенције и ваннаставних активности. ➢ Интерактивне и холистичке методе учења — посебно корисне за децу са језичким баријерама и различитим стиловима учења. ➢ Јачање сарадње са ромском заједницом — укључивање родитеља и локалних лидера повећава поверење и смањује отпор према школовању. ➢ Подршка локалних НВО и фондација — могу да обезбеде менторске програме, радионице и подршку у раном развоју. ➢ Примена SWOT методологије у школама — школе могу систематски планирати инклузивне активности.	➢ Дискриминација и сегрегација — ризик од издвајања ромске деце у посебне групе или одељења. ➢ Вршњачко насиље и стигматизација — негативно утиче на мотивацију и редовност похађања наставе. ➢ Недовољно финансирање локалних програма — општине често немају стабилне буџете за инклузивне мере. ➢ Рани бракови и традиционалне праксе — посебно угрожавају образовање девојчица. ➢ Економска нестабилност и сиромаштво — највећа препрека редовном школовању.

Препоруке и закључци:

Анализа стања у области образовања указује на значај постојећих капацитета образовних установа и досадашњих активности усмерених на укључивање ромске деце и младих у образовни систем. Према расположивим подацима за школску 2026/2027. годину, у основним и средњим школама на територији Општине Бачка Паланка евидентирано је 298 ученика ромске националности.

За даље унапређење образовања потребно је посебну пажњу посветити редовности похађања наставе, спречавању превременог напуштања школовања, пружању додатне образовне подршке и јачању сарадње школа и родитеља. Важан сегмент представља и очување ромског језика, културе и традиције кроз образовне и културне активности.

ЦИЉ: Унапређење образовања ромског становништва у општини Бачка Паланка

- Повећати обухват ромске деце предшколским васпитањем и образовањем и подстаћи њихово благовремено укључивање у систем образовања.
- Унапредити материјалне услове за школовање ромске деце, ученика и студената кроз доступне облике подршке, у складу са утврђеним потребама и расположивим средствима.
- Обезбедити доступност додатне образовне, педагошке и менторске подршке ромским ученицима у складу са њиховим потребама.
- Смањити ризик од превременог напуштања основног и средњег образовања и унапредити редовност похађања наставе.
- Повећати број ромских ученика који након завршетка основне школе настављају образовање у средњим школама и подстицати наставак школовања на вишим нивоима образовања.
- Подржати ромске ученике и студенте који остварују добре резултате, развијају своје таленте и показују интересовање за даље образовање и професионално усавршавање.
- Повећати укљученост родитеља и породице у образовање деце и унапредити сарадњу између породица и образовних установа.
- Унапредити доступност образовања одраслих и омогућити припадницима ромске националне заједнице који немају завршено основно образовање да се укључе у одговарајуће програме образовања одраслих, укључујући програме функционалног основног образовања одраслих (ФООО), у складу са важећим прописима и доступним програмима.
- Унапредити дигиталну, функционалну и информациону писменост ромске деце, младих и одраслих и омогућити им стицање компетенција неопходних за даље образовање, запошљавање и активно учешће у друштву.
- Подржати очување и неговање ромског језика, културе, историје и традиције кроз образовне, културне и ваннаставне активности.
- Ојачати сарадњу образовних установа, локалне самоуправе, установа и организација цивилног друштва, као и представника ромске заједнице, ради унапређења образовних могућности и постигнућа ромске деце, младих и одраслих.
- Унапредити доступност педагошких асистената и наставника ромског језика са елементима националне културе, у складу са потребама образовних установа, интересовањем ученика и важећим прописима.

4. ДИСКРИМИНАЦИЈА И РОДНА РАВНОПРАВНОСТ

Смањење свих облика дискриминације према припадницима ромске националне мањине, унапређење родне равноправности и оснаживање Ромкиња и девојчица представљају важне предуслове за остваривање једнаких права, могућности и пуне друштвене укључености ромске заједнице. У том смислу, ова област представља значајан сегмент Локалног акционог плана за инклузију Рома у општини Бачка Паланка.

Припадници ромске националне мањине могу се суочавати са различитим облицима социјалне искључености, предрасудама, стереотипима и дискриминацијом. Иако су једнакост и забрана дискриминације загарантоване законом, у пракси и даље могу постојати препреке у остваривању права и приступу услугама у областима образовања, запошљавања, здравствене и социјалне заштите, становања и учешћа у јавном животу. Ове препреке могу допринети продубљивању сиромаштва и неједнакости и ограничити могућности за равноправно учешће Рома у животу локалне заједнице.

Дискриминација припадника ромске националне мањине може се испољавати кроз:

- отежано запошљавање и неједнаке могућности на тржишту рада због предрасуда и стереотипа;
- неједнак приступ образовању и могућностима за стручно усавршавање;
- неповољне услове становања и ограничен приступ појединим услугама;
- предрасуде, стереотипе, увредљиво поступање и говор мржње;
- искључивање из друштвених, културних и других активности;
- отежано остваривање права и коришћење услуга услед сиромаштва, недостатка информација или других препрека.

Унапређење равноправности припадника ромске националне мањине подразумева спречавање и сузбијање свих облика дискриминације, обезбеђивање једнаког приступа правима, услугама и могућностима, као и стварање услова за равноправно учешће Рома у друштвеном и јавном животу на територији општине Бачка Паланка. Посебна пажња усмерена је на унапређење информисаности припадника ромске националне мањине о њиховим правима и механизмима заштите, јачање свести о значају толеранције и поштовања различитости, сузбијање предрасуда и стереотипа и доследну примену прописа из области забране дискриминације. Значајан допринос остваривању ових циљева имају активности које подстичу међусобно разумевање, сарадњу и социјалну укљученост припадника ромске заједнице.

Родна равноправност представља важан сегмент унапређења положаја ромске националне мањине. Ромкиње и девојчице могу бити изложене вишеструкој дискриминацији по основу националне припадности, пола и социјалног и економског положаја, што може ограничити њихове могућности за образовање, запошљавање, приступ здравственој и социјалној заштити и учешће у процесима доношења одлука. У том смислу, неопходно је подстицати оснаживање Ромкиња и девојчица, унапређивати њихову информисаност о правима и доступним услугама, стварати услове за равноправан приступ образовању и запошљавању и јачати њихово учешће у животу локалне заједнице.

АНАЛИЗА СТАЊА У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ - КАКО СМАЊИТИ ДИСКРИМИНАЦИЈУ И УНАПРЕДИТИ РОДНУ РАВНОПРАВНОСТ

SWOT анализа – област дискриминација и родна равноправност

СНАГЕ (S)	СЛАБОСТИ (W)
➢ Постојање активних пројеката за инклузију Рома, финансираних од ЕУ, који се баве борбом против дискриминације, развојем услуга и подршком ромској заједници ➢ Континуирано финансирање координатора за ромска питања и постојање мобилних тимова, што представља кључни механизам институционалне подршке ➢ Обуке за медије, институције и јавне службе о антидискриминацији и антициганизму, што јача капацитете за препознавање и спречавање дискриминације ➢ Подршка образовању ромске деце, укључујући наставу на ромском језику у Товаришеву и рад педагошких асистената ➢ Финансијска подршка ученицима и студентима ромске националности (стипендије, школски материјал)	➢ Историјска и структурна дискриминација, укључујући антициганизам, који је препознат као дубоко укорењен проблем ➢ Недовољна заступљеност Ромкиња у процесима одлучивања, што утиче на родну равноправност унутар заједнице. ➢ Ограничени капацитети локалних служби за дугорочан рад на инклузији, упркос постојећим обукама. ➢ Економска рањивост ромских породица, која повећава ризик од дискриминације и социјалне искључености. ➢ Недовољна видљивост ромске културе и позитивних примера, иако пројекти настоје да то унапреде (нпр. обележавање 8. априла)
ШАНСЕ (O)	ПРЕТЊЕ (T)

➢ ЕУ и државни програми који финансирају инклузију, социјалну заштиту и борбу против дискриминације (ИПА програми) ➢ Израда новог Локалног акционог плана, који може додатно ојачати мере родне равноправности и антидискриминације ➢ Јачање сарадње са удружењима, попут „Чараин", која активно учествују у пројектима и заговарању ➢ Мапирање потреба у области социјалне заштите, што омогућава прецизније планирање услуга ➢ Промоција ромске културе и талената, што може смањити предрасуде и повећати друштвену кохезију	➢ Економске кризе и нестабилност, које могу смањити буџет за социјалне програме. ➢ Политичке промене које могу утицати на континуитет финансирања координатора, мобилних тимова и LAP-а. ➢ Недовољна децентрализација, која је препозната као проблем у балансирању националних и локалних иницијатива ➢ Могуће смањење ЕУ фондова у будућности, што би угрозило пројекте који се у великој мери ослањају на међународно финансирање.

Препоруке и закључци:

На основу SWOT анализе у области дискриминације и родне равноправности, може се закључити да на територији општине Бачка Паланка постоје значајни предуслови за унапређење равноправности и смањење дискриминације ромског становништва. Постојање пројеката усмерених на инклузију Рома, ангажовање координатора за ромска питања, рад мобилних тимова, подршка образовању и сарадња са организацијама цивилног друштва представљају важне ресурсе за даље унапређење положаја ромске заједнице. Међутим, и даље су присутни изазови који се односе на укорењене предрасуде и стереотипе, антициганизам, недовољну заступљеност Ромкиња у процесима доношења одлука, као и ограничене институционалне капацитете за дугорочно спровођење мера. Због тога је неопходно наставити са систематским радом на спречавању свих облика дискриминације, јачању родне равноправности и стварању једнаких могућности за све грађане.

Смањење дискриминације и унапређење родне равноправности захтевају континуирано и координисано деловање локалне самоуправе, надлежних институција, организација цивилног друштва и представника ромске заједнице. Посебну пажњу потребно је посветити оснаживању Ромкиња, њиховом равноправном учешћу у јавном и друштвеном животу, као и унапређењу могућности за образовање, запошљавање и економску самосталност.

У наредном периоду потребно је наставити са спровођењем активности усмерених на подизање свести о значају равноправности и поштовања различитости, јачање капацитета локалних институција, унапређење сарадње са организацијама цивилног друштва и обезбеђивање континуитета постојећих програма и мера. Посебно је важно да се у оквиру Локалног акционог плана за инклузију Рома дефинишу конкретне

активности, носиоци реализације, рокови, потребна финансијска средства и показатељи за праћење остварених резултата.

Спровођењем планираних мера и обезбеђивањем одрживог финансирања могуће је допринети изградњи инклузивне локалне заједнице у којој се поштују људска права, спречава дискриминација и обезбеђују једнаке могућности за све грађане, уз посебан акценат на унапређење положаја ромског становништва и остваривање родне равноправности.

ЦИЉ: Смањење дискриминације и унапређење родне равноправности ромског становништва у општини Бачка Паланка

- Смањење дискриминације ромског становништва кроз информисање о правима, јачање механизама заштите и сузбијање предрасуда, стереотипа и антициганизма.
- Унапређење родне равноправности кроз оснаживање Ромкиња и повећање њиховог учешћа у процесима доношења одлука и јавном животу.
- Јачање капацитета локалних институција и сарадње са организацијама цивилног друштва у циљу заштите људских права и спречавања дискриминације.
- Промоција ромске културе и обезбеђивање једнаких могућности за ромско становништво у образовању, запошљавању и друштвеном животу.

ОКВИР ЗА ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА, ВРЕДНОВАЊЕ УЧИНАКА И ИЗВЕШТАВАЊЕ

У овом поглављу постављен је основ за праћење спровођења ЛАП-а, као и вредновање учинка који ће бити постигнут његовом имплементацијом, у смислу утврђивања одговорности како за реализацију конкретних мера и активности, тако и за оствареност дефинисаних циљева ЛАП-а. Сврха овог поглавља јесте да се јасном поделом улога и одговорности, као и прецизирањем поступка спровођења, мониторинга и евалуације ЛАП-а омогући постизање оптималних резултата за ромску заједницу општине Бачка Паланка у односу на планиране циљеве, мере и активности.

Праћење је системска активност прикупљања података и информација потребних за мерење успеха реализације планираних активности, програма, као и остварења постављених циљева. Планом су предвиђени квалитативни и квантитативни индикатори као јединице мере успеха активности и појединачних циљева. Извештај о праћењу реализације Акционог плана представља основ за анализу и оцену квалитета плана, реалности његових елемената и његову ревизију.

Локални акциони план за Роме општине Бачка Паланка за период 2026-2030.године спроводи се реализацијом мера, односно пројеката и активности утврђених у Акционом плану, а одговорност за спровођење имају субјекти који су тим планом наведени као „носиоци", а то су органи и организације јединице локалне самоуправе, при чему ће целокупан процес координирати Одељење за друштвене делатности.

Вредновање учинака подразумева оцену релевантности, ефикасности и одрживости ЛАП-а у циљу његовог преиспитивања и унапређења. Вредновање учинака јавних политика спроводи се уз узимање у обзир података и информација добијених од свих

органа и организација које су одговорне за спровођење мера односно активности јавних политика, као и података и информација које су прибављене из других извора, а које се односе на учинке тих јавних политика.

Годишњи извештај о реализацији Акционог плана, припрема Одељење за друштвене делатности и исти подноси Општинском већу које даје сагласност на годишњи извештај најкасније до 31.марта текуће године за претходну годину.

Средства за реализацију мера и активности предвиђених Акционим планом обезбедиће се из буџета Општине Бачка Паланка, делом из средстава донатора, укључујући и приватни сектор, као и од међународних партнера.

АКЦИОНИ ПЛАН

ОСНОВНИ ЦИЉ – УНАПРЕЂЕЊЕ УСЛОВА СТАНОВАЊА РОМСКОГ СТАНОВНИШТВА У ОПШТИНИ БАЧКА ПАЛАНКА ДО КРАЈА 2030. ГОДИНЕ

ПРОГРАМ 1: Унапређење квалитета стамбених објеката					
Мере/активности	**Индикатори**	**Очекивани резулатати**	**Носилац активности и партнери**	**Извори финансирања**	**Период реализације**
1.1. Обезбедити подршку за текуће одржавање стамбених објеката.	Број подељених пакета грађевинског материјала	Побољшани услови становања социјално угрожених ромских породица кроз обезбеђивање грађевинског материјала за текуће одржавање и поправку стамбених објеката.	Локална самоуправа	Буџет општине; републички и покрајински програми;	2026-2030

1.2. Омогућити социјално угроженим породицама приступ програмима стамбене подршке и унапређења енергетске ефикасности.	Број домаћинстава која су остварила подршку	Повећан број ромских домаћинстава која користе програме стамбене подршке и енергетске санације, уз побољшање квалитета становања и смањење трошкова енергије.	Локална самоуправа	Програми енергетске санације; буџет општине; републички и покрајински програми; донатори	2026-2030

ПРОГРАМ 2: Комунално и инфраструктурно уређење					
Мере/активности	**Индикатори**	**Очекивани резулатати**	**Носилац активности и партнери**	**Извори финансирања**	**Период реализације**
2.1. Утврдити потребе за унапређењем водоснабдевања, канализације, електричне енергије и приступних путева.	Израђена анализа инфраструктурних потреба по насељима	Идентификоване потребе и приоритети за унапређење комуналне и путне инфраструктуре по насељима, као основа за планирање будућих инвестиција.	Локална самоуправа	Буџет општине; републички и покрајински програми; донатори	2026-2030

2.2. Наставити реализацију планских решења за ромско насеље „Черга" и улицу Кордунашку, у складу са важећом планском документацијом.	Број реализованих инфраструктурних активности; дужина уређених саобраћајница и стаза према пројекту	Унапређена инфраструктурна опремљеност ромског насеља „Черга" и улице Кордунашке кроз реализацију планираних инфраструктурних активности, у складу са расположивим средствима и важећом планском документацијом.	Локална самоуправа	Буџет општине; републички и покрајински извори	2026-2030
2.3. Унапредити приступ комуналним услугама и утврдити евентуалне проблеме у организованом одвожењу отпада у појединим улицама и домаћинствима.	Број идентификованих и решених проблема у пружању комуналних услуга	Побољшана доступност и квалитет комуналних услуга, унапређено организовано одвожење отпада и смањен број проблема у пружању комуналних услуга у ромским насељима.	Локална самоуправа	Буџет општине; средства комуналоног предузећа	2026-2030

ПРОГРАМ 3: Решавање имовинско-правних питања					
Мере/активности	**Индикатори**	**Очекивани резулатати**	**Носилац активности и партнери**	**Извори финансирања**	**Период реализације**
3.1. Пружити информације и стручну подршку домаћинствима у поступцима утврђивања права својине, уписа у катастар и решавања других имовинско-правних питања.	Број домаћинстава којима је пружена подршка; број поступака покренутих или окончаних	Повећана информисаност ромских домаћинстава и олакшан приступ стручној подршци у поступцима утврђивања и уписа права својине и решавања других имовинско-правних питања.	Локална самоуправа	Буџет општине; програми правне подршке; донаторска средства	2026-2030
3.2. Утврдити могућности за решавање статуса објеката и спровођење потребних поступака у складу са важећим прописима.	Број предмета у којима је утврђен одговарајући правни пут за решавање статуса	Утврђен правни статус објеката у обухваћеним предметима и дефинисани могући начини за решавање имовинско-правног статуса, у складу са важећим прописима.	Локална самоуправа	Буџет општине	2026-2030

ПРОГРАМ 4: Информисање и приступ стамбеним програмима					
Мере/активности	**Индикатори**	**Очекивани резулатати**	**Носилац активности и партнери**	**Извори финансирања**	**Период реализације**
4.1. Информисати ромска домаћинства о доступним државним, покрајинским и локалним програмима стамбене подршке.	Број одржаних информативних активности и број информисаних домаћинстава	Повећана информисаност ромских домаћинстава о доступним програмима стамбене подршке и условима за остваривање права на подршку.	Локална самоуправа	Буџет општине;средства партнерских организација	2026-2030
4.2. Пружити подршку породицама у припреми документације и подношењу пријава на доступне јавне позиве.	Број домаћинстава којима је пружена помоћ; број поднетих пријава	Олакшан приступ ромских породица програмима стамбене подршке кроз помоћ у припреми документације и подношењу пријава, уз повећање броја уредно поднетих захтева.	Локална самоуправа	Буџет општине;програми надлежних институција; донације	2026-2030

ОСНОВНИ ЦИЉ – УНАПРЕЂЕЊЕ СОЦИЈАЛНЕ, ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ И СОЦИЈАЛНЕ УКЉУЧЕНОСТИ РОМСКОГ СТАНОВНИШТВА У ОПШТИНИ БАЧКА ПАЛАНКА ДО КРАЈА 2030. ГОДИНЕ

ПРОГРАМ 1: Социјална подршка и укључивања ромских породица.					
Мере/активности	**Индикатори**	**Очекивани резулатати**	**Носилац активности и партнери**	**Извори финансирања**	**Период реализације**
1.1. Унапређење информисаности ромског становништва о правима из области социјалне заштите. Организовање информативних састанака и саветодавног рада са ромским породицама о правима на новчану социјалну помоћ, једнократну помоћ и друге доступне услуге.	Број одржаних информативних активности; број информисаних лица; број лица којима је пружена саветодавна подршка	Повећана информисаност ромског становништва о правима и услугама социјалне заштите; унапређен приступ доступним облицима подршке.	Локална самоуправа, Центар за социјални рад, Национална служба за запошљавање, представници ромске заједнице	Буџет Општине Бачка Паланка	2026-2030

1.1. Унапређење подршке социјално угроженим ромским породицама. Идентификовање породица у ризику од социјалне искључености и упућивање на одговарајуће услуге и облике материјалне подршке.	Број идентификованих породица; број породица којима је пружена подршка; број корисника упућених на одговарајуће услуге	Унапређена доступност социјалне подршке најугроженијим ромским породицама; смањен ризик од социјалне искључености.	Локална самоуправа, Центар за социјални рад, Црвени крст, друге надлежне установе и организације	Буџет Општине Бачка Паланка	2026-2030

ПРОГРАМ 2: Унапређења превентивне здравствене заштите Рома					
Мере/активности	**Индикатори**	**Очекивани резулатати**	**Носилац активности и партнери**	**Извори финансирања**	**Период реализације**
2.1. Унапређење превентивне здравствене заштите ромског становништва. Спровођење здравствено-едукативних активности о значају вакцинације, систематских прегледа, гинеколошких прегледа и здравствене заштите трудница и деце.	Број спроведених едукативних активности; број обухваћених лица; проценат ромске деце обухваћене вакцинацијом; број реализованих превентивних прегледа	Повећана информисаност ромске популације о значају превентивне здравствене заштите; повећан обухват деце и жена превентивним здравственим услугама и имунизацијом.	Дом здравља, Локална самоуправа, патронажна служба, предшколска установа, представници ромске заједнице	Буџет Општине Бачка Паланка, Дом здравља	2026-2030
2.2. Иницирање ангажовања здравствене медијаторке. Покретање иницијативе према надлежним институцијама за обезбеђивање здравствене медијаторке и успостављање сарадње са ромским породицама.	Број покренутих иницијатива; успостављена сарадња са надлежним институцијама; број реализованих активности подршке ромским породицама	Унапређена комуникација између здравствених установа и ромске заједнице; побољшана информисаност и доступност здравствених услуга.	Локална самоуправа, Дом здравља, надлежни покрајински и републички органи.	Буџет Општине Бачка Паланка, Дом здравља	2026-2030

ПРОГРАМ 3: Јачања институционалних капацитета и међусекторске сарадње					
Мере/активности	**Индикатори**	**Очекивани резулатати**	**Носилац активности и партнери**	**Извори финансирања**	**Период реализације**
3.1. Унапређење евиденције и праћења социјалних и здравствених показатеља ромског становништва. Успостављање редовне размене расположивих података између надлежних институција, уз поштовање прописа о заштити података о личности.	Број институција укључених у размену података; број извештаја о положају ромског становништва; успостављен систем редовног праћења показатеља	Обезбеђени поузданији подаци за планирање мера; унапређено праћење потреба ромске популације и ефеката спроведених активности.	Локална самоуправа, Центар за социјални рад, Дом здравља, Национална служба за запошљавање	Буџет Општине Бачка Паланка и НВО кроз донаторске програме.	2026-2030
3.2. Јачање међусекторске сарадње у циљу социјалног укључивања Рома. Организовање координационих састанака и заједничко планирање активности у области социјалне и здравствене заштите.	Број одржаних координационих састанака; број институција и организација укључених у сарадњу; број заједнички реализованих активности	Унапређена сарадња локалних институција; обезбеђена координисана подршка ромским породицама; повећана доступност услуга социјалне и здравствене заштите.	Локална самоуправа, Центар за социјални рад, Дом здравља, Национална служба за запошљавање, Црвени крст и представници ромске заједнице	Буџет Општине Бачка Паланка и НВО кроз донаторске програме.	2026-2030

ОСНОВНИ ЦИЉ – УНАПРЕЂЕЊЕ ОБРАЗОВАЊА РОМСКОГ СТАНОВНИШТВА У ОПШТИНИ БАЧКА ПАЛАНКА ДО КРАЈА 2030. ГОДИНЕ

ПРОГРАМ 1: Повећање обухвата деце образовањем и спречавање напуштања школовања					
Мере/активности	**Индикатори**	**Очекивани резулатати**	**Носилац активности и партнери**	**Извори финансирања**	**Период реализације**
1.1.Подстицање укључивања ромске деце у предшколско васпитање и образовање и благовремени упис у предшколске установе и основне школе.	Број ромске деце укључене у предшколско васпитање и образовање; број реализованих информативних активности	Повећан обухват ромске деце предшколским васпитањем и образовањем и олакшан прелазак у основну школу.	Предшколска установа, основне школе, Локална самоуправа, Центар за социјални рад	Буџет општине; републички и покрајински програми	2026-2030

1.2.Праћење редовности похађања наставе и пружање подршке ученицима у ризику од напуштања школовања.	Број ученика обухваћених праћењем и подршком; број предузетих мера; стопа редовности похађања наставе, према расположивим подацима	Смањен ризик од нередовног похађања наставе и превременог напуштања основног и средњег образовања.	Основне и средње школе, педагошки асистенти, родитељи, Центар за социјални рад	Буџет општине; установе образовања	2026-2030
1.3.Подстицање наставка школовања након завршетка основне школе и информисање ученика о могућностима уписа у средње школе.	Број ученика обухваћених професионалним информисањем и саветовањем; број ромских ученика који настављају школовање у средњим школама	Повећан број ромских ученика који настављају образовање након завршетка основне школе.	Основне и средње школе, Национална служба за запошљавање, Локална самоуправа	Буџет општине; републички и покрајински програми; установе образовања	2026-2030

ПРОГРАМ 2: Унапређење услова за учење и додатна образовна подршка					
Мере/активности	**Индикатори**	**Очекивани резулатати**	**Носилац активности и партнери**	**Извори финансирања**	**Период реализације**
2.1. Обезбеђивање подршке за набавку школског прибора, уџбеника, школске опреме и других неопходних средстава за образовање ромске деце и ученика.	Број деце и ученика којима је пружена материјална подршка; број реализованих програма помоћи	Побољшани материјални услови за школовање ромске деце и смањене препреке за редовно похађање наставе.	Локална самоуправа, основне и средње школе, Центар за социјални рад, организације цивилног	Буџет општине	2026-2030
2.2. Организовање додатне образовне, педагошке, менторске и вршњачке подршке ромским ученицима у складу са њиховим потребама.	Број ученика обухваћених додатном подршком; број реализованих допунских часова, радионица и менторских активности	Унапређена образовна постигнућа ученика и повећане могућности за успешно завршавање разреда и образовних нивоа.	Основне и средње школе, педагошки асистенти, наставници, организације цивилног друштва	Буџет општине; републички и покрајински програми	2026-2030
2.3. Подстицање талентованих и успешних ромских ученика и студената кроз стипендије, награде, менторство и друге доступне облике подршке.	Број додељених стипендија и награда; број ученика и студената обухваћених програмима подршке	Повећана мотивација за учење, наставак школовања и постизање бољих образовних резултата.	Локална самоуправа, образовне установе, надлежна министарства, фондације и донатори	Буџет општине; републички и покрајински програми	2026-2030

ПРОГРАМ 3: Јачање сарадње породице и образовних установа					
Мере/активности	**Индикатори**	**Очекивани резулатати**	**Носилац активности и партнери**	**Извори финансирања**	**Период реализације**
3.1. Организовање информативних састанака, радионица и саветодавних активности за родитеље ромске деце о значају образовања, редовном похађању наставе и могућностима наставка школовања.	Број реализованих састанака и радионица; број родитеља који су учествовали у активностима	Повећана информисаност и укљученост родитеља у образовање деце и унапређена сарадња породице и школе.	Основне и средње школе, предшколска установа, педагошки асистенти, Центар за социјални рад, организације цивилног друштва	Буџет општине; републички и покрајински програми	2026-2030
3.2. Унапређење међусекторске сарадње ради благовременог препознавања и решавања проблема који утичу на образовање ромске деце и младих.	Број одржаних координационих састанака; број заједничких активности и мера подршке	Унапређена координација образовних установа, локалне самоуправе, социјалне заштите и представника ромске заједнице.	Локална самоуправа, образовне установе, Центар за социјални рад, представници ромске заједнице и организације цивилног друштва	Буџет општине; републички и покрајински програми	2026-2030

ПРОГРАМ 4: Образовање одраслих и развој компетенција					
Мере/активности	**Индикатори**	**Очекивани резулатати**	**Носилац активности и партнери**	**Извори финансирања**	**Период реализације**
4.1. Информисање и укључивање припадника ромске националне заједнице без завршеног основног образовања у доступне програме образовања одраслих, укључујући функционално основно образовање одраслих.	Број информисаних лица; број лица укључених у програме образовања одраслих; број лица која су завршила програм	Повећана доступност образовања одраслих и унапређене могућности за наставак образовања и запошљавање.	Локална самоуправа, школе које реализују програме образовања одраслих, Национална служба за запошљавање, Центар за социјални рад	Буџет општине; републички и покрајински програми	2026-2030
4.2. Организовање активности за развој дигиталне, функционалне и информационе писмености ромске деце, младих и одраслих.	Број реализованих обука и радионица; број учесника; број учесника који су завршили обуку	Унапређене дигиталне и функционалне компетенције и повећане могућности за образовање, запошљавање и коришћење јавних услуга.	Образовне установе, Локална самоуправа, Национална служба за запошљавање, организације цивилног друштва	Буџет општине; републички и покрајински програми	2026-2030

ПРОГРАМ 5: Очување ромског језика, културе и традиције и развој инклузивног образовања					
Мере/активности	**Индикатори**	**Очекивани резулатати**	**Носилац активности и партнери**	**Извори финансирања**	**Период реализације**
5.1. Подршка реализацији наставе предмета „Ромски језик са елементима националне културе" и разматрање могућности проширивања наставе на друге школе у складу са интересовањем и прописаним условима.	Број школа у којима се реализује настава; број ученика који похађају предмет; број спроведених активности за промоцију ромског језика	Очуван континуитет наставе ромског језика и повећане могућности за учење језика и упознавање националне културе.	Основне школе, Локална самоуправа, надлежне образовне институције и представници ромске заједнице	Буџет општине; републички и покрајински програми	2026-2030
5.2. Организовање културних, образовних и ваннаставних активности које промовишу ромски језик, историју, културу и традицију, као и међусобно уважавање и недискриминацију.	Број организованих манифестација, радионица и школских активности; број учесника	Повећана свест о значају културне разноликости и унапређено укључивање ромске деце и младих у културни и образовни живот локалне заједнице.	Образовне установе, Локална самоуправа, установе културе, организације цивилног друштва и представници ромске заједнице	Буџет општине; републички и покрајински програми	2026-2030

5.3. Унапређење доступности педагошких асистената и подршке наставницима у примени инклузивних приступа, уз спречавање дискриминације, сегрегације и вршњачког насиља.	Број школа које имају доступну подршку педагошког асистента у складу са потребама и прописима; број реализованих обука и превентивних активности	Унапређена подршка ромским ученицима, повећана безбедност и инклузивност школског окружења и смањен ризик од дискриминације.	Локална самоуправа, основне и средње школе, надлежне образовне институције, педагошки асистенти и установе социјалне заштите	Буџет општине; републички и покрајински програми; установе образовања	2026-2030

ЦИЉ: СПРЕЧАВАЊЕ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ РОМА И РОМКИЊА У ОПШТИНИ БАЧКА ПАЛАНКА ДО КРАЈА 2030. ГОДИНЕ

ПРОГРАМ 1: Спречавање дискриминације					
Мере/активности	**Индикатори**	**Очекивани резулатати**	**Носилац активности и партнери**	**Извори финансирања**	**Период реализације**
1.1.Јачање институционалних капацитета кроз обуке за запослене у јавном сектору.	Број одржаних обука Број обучених запослених Број институција које примењују усвојене процедуре	Смањен број пријављених случајева дискриминације. Унапређено пријављивање и поступање по пријавама. Повећан број службеника обучених за примену антидискриминационих политика.	Локална самоуправа Центар за социјални рад, Полиција, Дом здравља, Школе, Организације цивилног друштва	Буџет општине; републички и покрајински програми;	2026-2030

1.2.Подизање свести јавности – промоција једнакости и толеранције кроз јавне кампање, трибине, промоције примера успешних Рома и локалне медије.	Број спроведених кампања Број медијских објава Број грађана обухваћених активностима	Већи степен информисаности грађана о правима, равноправности и забрани дискриминације.	Локална самоуправа	Буџет општине; републички и покрајински програми;	2026-2030

ПРОГРАМ 2: Унапређење родне равноправности и превенција родно заснованог насиља					
Мере/активности	**Индикатори**	**Очекивани резулатати**	**Носилац активности и партнери**	**Извори финансирања**	**Период реализације**
2.1. Економско и друштвено оснаживање Ромкиња кроз стручно оспособљавање и преквалификације, подршку самозапошљавања, информисања и подстицај учешћа у саветима месних заједница и лок.телима телима	Број Ромкиња укључених у програм обуке Број корисница мера запошљавања Број Ромкиња укључених у рад локалних тела	Повећан број Ромкиња укључених у образовање, запошљавање и програме економског оснаживања. Повећано учешће Ромкиња у процесима доношења одлука на локалном нивоу.	Локална самоуправа	Буџет општине; републички и покрајински програми; донатори	2026-2030

2.2. Унапређење доступности система заштите кроз радионице, информисање и укључивање ромских медијатора и педагошког асистената у информисање заједнице	Број одржаних радионица Број учесника Број упућених корисника на доступне услуге подршке	Већи степен информисаности Рома о примени антидискриминационих и родно осетљивих политика.	Локална самоуправа	Буџет општине; републички и покрајински извори	2026-2030